

فریوید

و

سندروم حافظه‌ی کاذب



سرشناسه|مالن، فیل Mollon, Phil

عنوان و نام پدیدآور| فروید و سندروم حافظه‌ی کاذب| فیل مالن| محسن محمودی.
مشخصات نشر| تهران: مهرگان خرد، ۱۳۹۴. مشخصات ناشر: [۸۳]ص.
شابک| ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۹۶-۷-۲ وضعیت فهرست نویسی| فا

یادداشت| عنوان اصلی: Freud and false memory syndrome, ۲۰۰۰.
یادداشت| کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان "فروید و سندرم حافظه‌ی دروغین" ترجمه
محسن کاس‌نژاد توسط انتشارات بیدگل در سال ۱۳۸۸ منتشر شده است.
یادداشت| کتابنامه. عنوان دیگر| فروید و سندرم حافظه‌ی دروغین

موضوع| فروید، زیگموند، ۱۸۵۶ - ۱۹۳۹ م. موضوع| Freud, Sigmund
موضوع| سندرم حافظه خطا کار موضوع| (روان‌شناسی) اسرکوب (روان‌شناسی)
موضوع| کودک‌آزاری موضوع| کودکان — سوءاستفاده جنسی

شناسه افزوده| محمودی، محسن، ۱۳۶۲ - مترجم

رده بندی کنگره| RC۴/۴۵۵۲/۱۳۹۴ ۲/۹م۲

رده بندی دیویی| ۶۱۶/۸۵۸۳۶۹۰۶۵۱

شماره کتابشناسی ملی| ۳۸۸۹۱۴۶

فریود و سندروم حافظه‌ی کاذب

فیل مالن

| ترجمه‌ی محسن محمودی | چاپ اول: ۱۳۹۴ | شمارگان: ۱۰۰۰ جلد |

| لیتوگرافی: ندا | چاپ و صحافی: نقش نی‌زار | قیمت: ۷۰۰۰ تومان |

| شابک: ۹۶۴-۹۵۴۹۶-۶۰۰-۹۷۸ | ناشر: مهرگان خرد ۶۶۱۱۳۶۴۷۵ |

| Mehreganpub.com | mehreganekherad@gmail.com |

حق چاپ و انتشار برای نشر مهرگان خرد محفوظ است.

استفاده از مطالب منوط به اجازه کتبی از ناشر است.

فهرست

۹	پیش‌گفتار مترجم
۱۳	سندروم حافظه‌ی کاذب
۱۷	آیا تقصیر فروید است؟
۱۹	دوره‌های فروید در باب آسیب‌شناسی روانی
۲۱	پژوهش‌هایی در باب هیستری
۲۴	صحنه‌های سوآیند
۲۷	تفسیر
۲۹	نظریه‌ی آسیب‌شناسی ساختاری فروید درباره‌ی سوءاستفاده‌ی جنسی
۳۱	نظریه‌ی دو آسیب
۴۰	آسیب‌شناسی هیستری
۵۱	دست‌کشیدن فروید از «نظریه‌ی اغفال»
۵۸	دیدگاه فروید درباره‌ی حافظه
۶۵	فروید و بازسازی در روان‌کاوی
۶۷	مفهوم سرکوب فروید
۷۰	نتیجه‌گیری: فروید در باب حافظه و سوءاستفاده
۷۴	امروزه در روان‌کاوی چه اتفاقی می‌افتد؟
۷۵	ملاحظه‌ای پیرامون خاطرات کاذب

مجموعه‌ی **مواجهات پست‌مدرن** ویراسته‌ی ریچارد اپیگنیزی متشکل از ۲۷ کتاب در حوزه‌های مختلف؛ روان‌کاوی، نشانه‌شناسی، معرفت‌شناسی، زیست‌بوم و ... در سپهر پست‌مدرنیسم است که توسط انتشارات آیکن‌بوک منتشر شده و ترجمه‌ی فارسی آن اینک به همت انتشارات مهرگان خرد در دسترس است. دست‌کم می‌توان سه ویژگی را برای این مجموعه برشمرد که آن را از سایر مجموعه‌های فلسفی، که تا اداشان کم نیست، برشمرد:

بخش نخست، در تلخیص و فشردگی بیش‌ازحد موضوعات و مطالب خود، دلیلی نیست. به عبارت دیگر، برعکس مجموعه‌های مشابه، از فشردگی و فشرده‌کردن مفاهیم خودداری شده تا از ساده‌سازی و هم‌زمان سترونی‌اش اجتناب گردد.

دوم؛ به جای دید ک‌یکولی، دایه‌المعارفی، که قرار است همه چیز را در یک‌جا، و در یک کتاب به خواننده عرضه کند، صرفاً یک مفهوم مجرد مورد بررسی قرار گرفته است.

سوم؛ نویسندگان، صرفاً شارح یک از پشته‌ی خاص نیستند و خود دستی در فلسفه‌ورزی دارند. به عبارت دیگر، زوایای هر همه‌جا مولفین با موضوع مورد بررسی هم‌دل نیستند و ناهم‌خوانی از انتقادات سخت‌وگزننده هم ابایی ندارند و سرانجام این‌ده، جای یکید بر آموزش خواننده یا شرح مختصر عناوین در پی درگیر کردن خواننده هستند تا خود به داوری یا احیاناً نقد دست یابد.

امید می‌رود که انتشار این مجموعه به غنای هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی نحله‌های جدید فلسفی یاری برساند.



در سال ۱۹۹۲، بنیاد سندروم حافظه‌ی کاذب، سازمانی حمایتی برای افرادی که ادعا می‌کنند به غلط متهم به ارتکاب سوءاستفاده‌ی جنسی شده‌اند، کشف سندروم می‌جاء را اعلام کرد که خاطراتی از سوءاستفاده‌ی جنسی دوران کودکی را شامل می‌شود، خاطراتی که در اثر درمان پزشکی ایجاد شده بودند. سندروم حافظه‌ی کاذب، پدیده‌ی اجتماعی شایعی قلمداد شده که روان‌درمان‌گرهایی که راهی خاطرات درمان می‌پیمایند باعث می‌شوند تا بیماران خاطراتی از سوءاستفاده‌ی جنسی سرهم کنند. این سندروم را خانواده‌ها و افرادی حرفه‌ای تشریح و نام‌گذاری کرده‌اند که بنیاد سندروم حافظه‌ی کاذب را تشکیل می‌دهند، سازمانی که به دست پدر و مادرهای شک‌گرفت که ادعا می‌کردند به غلط متهم به سوءاستفاده‌ی جنسی از کودک شده‌اند. حایان این سندروم ادعا می‌کنند که این مسئله بسیار رایج است و برخی تا آن‌جا پیش می‌روند که این سندروم را بحران سلامت ذهنی دهه‌ی ۱۹۹۰ توصیف کنند. این سرده‌ی دیگر، منتقدین گفته‌اند که این سندروم بر کلی‌گویی‌های مبهم و بی‌پایه و اساس مبتنی است که تاب مذاقه و بررسی علمی را نمی‌آورند و هدف اصلی این سندروم از اعتبار انداختن شهادت قربانی است.

بی‌درنگ انگشت اتهام متوجه فروید شد. برخی فروید را مقصر دانسته و می‌گویند که او صدسال پیش بذر «سندروم حافظه‌ی کاذب» را پاشیده است. برخی منتقدان فروید به دست کشیدن از تصدیق بدوی شیوع سوءاستفاده‌ی جنسی در میان بیماران خود و جایگزینی نظریه‌ی تمایلات جنسی دوران کودکی عده‌ی ادیب، از سر بزدلی حرفه‌ای، متهم می‌کنند و دیگران اتهام سرهم کردن ر اشاعه‌ی خاطراتی غلط سوءاستفاده در اذهان بیماران را متوجه‌اش می‌سازند. آیا فروید را ریدی بود که ایده‌های غلط‌اندازی را به جامعه القا کرد که یک قرن بعد هیولایی آفرید با «انگیزه‌ی حیرت‌انگیز بود که درک موشکافانه‌اش از حافظه‌ی زمانه‌اش بسیار جنون بود اما چرا فروید؟ اگر بخواهیم ساده بگوییم، تصور بر این است که خاطرات دردناک از دامن بیرون رانده می‌شوند و در ناخودآگاهی قدرتمند جای می‌گیرند. در نتیجه این خاموشی، پدیده‌ی «فراموش‌شده» باعث می‌شود تا افراد به شیوه‌های خاصی رفتار کنند. ایده‌ی فرویدی این است که اگر آن‌چه در ناخودآگاه پنهان شده را بتوان آشکارسازیم، افراد متوجه خواهند شد که چرا این‌گونه رفتار می‌کنند و با خودآگاهی تفکر و رفتارشان را تغییر خواهند داد. پس اگر در درمان یک خاطره‌ی «فراموش‌شده» از سوءاستفاده‌ی جنسی «به خاطر آورده شود»، توضیحی برای رفتار کنونی فرد فراهم می‌سازد.

کتاب فروید و سندروم حافظه‌ی کاذب فیل مالن به بررسی صحت و سقم این ادعاها می‌پردازد و روایتی موجز از تجربیات بالینی اولیه‌ی فروید و نظریات سرکوب و ماهیت حافظه وی ارائه می‌کند. بحث مالن درباره‌ی برخی پرونده‌های ابتدایی فروید این امکان را برای خواننده فراهم می‌سازد تا درباره‌ی ریشه‌های بسط نظریات فروید تصویری به دست آورد. مالن بحث خود را با

مختصری درباره‌ی جنبه‌های از تجربیات بالینی اولیه‌ی فروید در باب بازیابی ظاهری خاطرات سوءاستفاده‌ی جنسی دوران کودکی، عمدتاً در طول روان‌کاوی، آغاز می‌کند. با این حال تا زمانی که به ایده‌های فروید درباره‌ی خاطرات اوایل دوران کودکی نمی‌پردازد و ادعاهای بالینی فروید در ابتدای پیشه‌ی روان‌کاوی‌اش را به دقت بررسی نمی‌کند، درباره‌شان اظهارنظری نمی‌کند.

مالن در ابتدای کتاب، مفسرینی که فروید را به تحول درمان‌هایی ربط می‌دهند که افراد را به ساخت خاطرات دروغین از سوءاستفاده‌ی جنسی دوران کودکی وامی‌دارند، به باد انتقاد گرفته و می‌گوید که فروید مبدع درمان مبتنی بر بازیابی حائله بود. است و این پرسش را طرح می‌کند: «آیا فروید مبدع درمان مبتنی بر بازیابی حائله بود؟» و سپس به این بحث می‌پردازد که محتوای کتابش نشان خواهد داد که ادعاهایی از این دست با این حقیقت در تضادند.

مالن در اظهارات پایانی خود در باب نظریات فروید می‌نویسد که اگرچه بیش از ۱۰۰ سال از اولین باری می‌گذشت که فروید نگارش درباره‌ی روان‌کاوی، مطالعه‌ی قابلیت ذهن در فریب خریستن را آغاز کرد، «هنوز هم مایه‌ی دردسرمان است.» به عبارت دیگر آن‌هایی که حاکمیت فرویدی را جدی به بحث می‌گذارند، این نظریات را نگران‌کننده می‌یابند. پرواک از اظهارنظر معروف فروید هست که «مخالفان روان‌کاوی همان مقاومتی را نشان می‌دهند که در افراد بیمار هم با آن دست و پنجه نرم می‌کنم». با این حال در باب موضوع کتاب، مسئله‌ی واقعی این است که پیروان امروزی فروید هنوز می‌کشند تا ما را قانع کنند که نظریات وی در باب حافظه و سرکوب، کمک ارزشمندی به بررسی‌های جاری پیرامون ذهن هستند. متأسفانه افراد بسیاری که تنها روایات

گلچین‌شده‌ای از نظریات فروید را می‌خوانند که امروزه در دسترس‌اند، به‌غلط به این باور هدایت می‌شوند که مسئله این است.

سندروم حافظه‌ی کاذب در کشورمان موضوعی نسبتاً بکر است که هنوز در مورد آن پژوهشی صورت نگرفته و هیچ متنی در مورد آن ترجمه یا تألیف نشده است. بی‌تردید مطالعه‌ی این اثر برای علاقه‌مندان به این حوزه خالی از زیاده نخواهد بود. در پایان بر خود لازم می‌دانم که از دوست فرزانه و روشن‌اند شهم، هادی قائم مقامی که متن را به‌دقت بازخوانی کرد، تشکر کنم.

محسن محمودی